

अनाथांच्या १% आरक्षणाच्या धोरणात बदल करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
महिला व बाल विकास विभाग
शासन शुद्धीपत्रक क्रमांक- अनाथ-२०१८/प्र.क्र.१८२/का-०३
नविन प्रशासन भवन, तिसरा मजला,
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक- २६ नोव्हेंबर, २०२१.

वाचा :-

- १) महिला व बाल विकास विभाग शासन निर्णय क्र.संकीर्ण-२०१३/प्र.क्र.१०९/का.०३, दि.०६.०६.२०१६.
- २) महिला व बाल विकास विभाग शासन शुद्धीपत्रक क्र.संकीर्ण-२०१३/प्र.क्र.१०९/का-३, दि. ९.५.२०१८.
- ३) महिला व बाल विकास विभाग शासन निर्णय क्र.अमुजा-२०११/प्र.क्र.२१२/का.०३, दि. ०२.०४.२०१८.
- ४) महिला व बाल विकास विभाग शासन परिपत्रक क्रमांक-अनाथ-२०१८/प्र.क्र.१८२/का.०३, दि. २०.८.२०१९.
- ५) मा.राज्यमंत्री (महिला व बाल विकास) यांचे अध्यक्षतेखाली दिनांक २१.१०.२०२० रोजी आयोजित बैठकीचे इतिवृत्त.
- ६) शासन निर्णय, महिला व बाल विकास विभाग, क्र. अनाथ-२०१८/प्र.क्र.१८२/का-०३ दिनांक- २३.८.२०२१

शासन शुद्धीपत्रक

अनाथांना दिव्यांगांच्या धर्तीवर १ टक्के आरक्षण लागू करणे, अनाथांच्या व्याख्येमध्ये बदल करणे, अनाथांची तीन प्रकारामध्ये वर्गवारी करणे, अनाथ प्रमाणपत्र नमून्यात बदल करणे व यानुषंगाने आरक्षणासंबंधीत उपरोक्त वाचा क्र.१ ते ४ मधील शासन निर्णय अधिक्रमीत करून एकच सर्वसमावेशक शासन निर्णय निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. त्यानुसार वाचा क्र. ६ येथील शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आला आहे. या शासन निर्णयातील

परीच्छेद क्र. १ मध्ये

“बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ अन्वये काळजी व संरक्षणाची गरज असलेल्या अनाथ, निराधार बालकांना संस्थेतून बाहेर पडल्यानंतर जातीचा दाखला नसल्यामुळे विविध शासकीय लाभांपासून वंचित रहावे लागते. त्यामुळे अनाथ मुलांना राज्य शासनाच्या विविध सवलतींचा लाभ घेता यावा याकरीता खालीलप्रमाणे वर्गीकृत अनाथांना शिक्षण व नोकरी यामध्ये दिव्यांगांच्या धर्तीवर १ टक्का आरक्षण लागू करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.”

ऐवजी

“बाल न्याय (मुलांची काळजी व संरक्षण) अधिनियम, २०१५ अन्वये अनाथ, निराधार बालकांना काळजी व संरक्षणाची गरज असल्याने या मुलांना राज्य शासनाच्या विविध सवलतींचा लाभ घेता यावा याकरीता उपरोक्त वाचा मधील क्र. १ ते ४ येथील शासन निर्णय, शुद्धीपत्रक व परीपत्रक अधिक्रमित करून अनाथांना शिक्षण व नोकरी यामध्ये दिव्यांगांच्या धर्तीवर १ टक्का आरक्षण लागू करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे. या आरक्षणासाठी अनाथांचे खालीलप्रमाणे वर्गीकरण करण्यात येत आहे.”

असे वाचावे.

परीच्छेद २ अटी व शर्तीमधील अट क्र. ३ मध्ये

“पदभरती तसेच शैक्षणिक, वसतिगृहे व व्यावसायिक शिक्षण प्रवेशासाठी अनाथ आरक्षण लागू राहिल.”

ऐवजी

“शासकीय पदभरती तसेच शैक्षणिक संस्था, वसतिगृहे व व्यावसायिक शिक्षण संस्थांमध्ये प्रवेशासाठी अनाथ आरक्षण लागू राहिल.”

असे वाचावे.

परीच्छेद २ अटी व शर्तीमधील अट क्र. ४ मध्ये

“अनाथ पदाची गणना पदभरतीच्या तसेच शैक्षणिक प्रवेशासाठी उपलब्ध पदसंख्येच्या १% राहिल.”

ऐवजी

“अनाथांसाठी आरक्षित पदे ही पदभरतीसाठी उपलब्ध एकूण पदसंख्येच्या तसेच शैक्षणिक प्रवेशासाठी उपलब्ध एकूण जागांच्या १% इतकी असतील.”

असे वाचावे.

परीच्छेद ४ अनाथ प्रमाणपत्रासाठी आवश्यक कागदपत्रे/ निकष यांमधील निकष क्रमांक २ मध्ये

“क” प्रवर्गात येणा-या अनाथांचे आई-वडील हयात नसलेबाबत ग्रामसेवक/मुख्याधिकारी/वार्ड अधिकारी किंवा इतर सक्षम अधिकारी यांचेकडून मिळालेला मृत्यु दाखला किंवा तत्सम कागदपत्रे जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी विचारात घेवून तो अनाथ असल्याचे प्रमाणित करावे.”

ऐवजी

“क” प्रवर्गात येणा-या अनाथांच्या आई-वडील यांचा ग्रामसेवक/मुख्याधिकारी/वार्ड अधिकारी किंवा सक्षम अधिकारी यांचेकडून मिळालेला मृत्यु दाखला किंवा तत्सम कागदपत्रे तपासून संबंधित अनाथाने वयाची १८ वर्षे पूर्ण करण्यापूर्वी त्याचे/तिचे आई व वडील वारले असल्याचे जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी प्रमाणित करावे.”

असे वाचावे.

परीच्छेद ६ "क" प्रवर्गातील (संस्थेत कधीही दाखल नसलेले) अनाथ मुलांसाठी प्रमाणपत्र प्राप्त करणेसाठी करावयाच्या अर्जाची कार्यपध्दती मधील मुद्दा क्र. २ मध्ये

“क” प्रवर्गात येणा-या अनाथांचे आई-वडील हयात नसलेबाबत ग्रामसेवक/मुख्याधिकारी/वार्ड अधिकारी किंवा सक्षम अधिकारी यांचेकडून मिळालेला दाखला जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांनी तपासून प्रमाणित करावा.”

ऐवजी

“क” प्रवर्गात येणा-या अनाथांच्या आई-वडील यांचा ग्रामसेवक/मुख्याधिकारी/वार्ड अधिकारी किंवा सक्षम अधिकारी यांचेकडून मिळालेला मृत्यु दाखला किंवा तत्सम कागदपत्रे तपासून संबंधित अनाथाने वयाची १८ वर्षे पूर्ण करण्यापूर्वी त्याचे/तिचे आई व वडील वारले असल्याचे जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी यांचेकडून प्रमाणित करण्यात येईल.”

असे वाचावे.

मुद्दा क्र. ३ च्या सुरुवातीस

“अशा प्रकारे प्रमाणित केलेल्या कागदपत्रांसह” हे शब्द समाविष्ट करण्यात येत आहेत.

परीच्छेद क्र. ७. अनाथ प्रमाणपत्र वितरीत करण्याची प्रक्रिया मधील मुद्दा क्र. २ मध्ये

“आयुक्त, महिला व बाल विकास यांच्या मार्फत अनाथ प्रमाणपत्रासाठी एक संकेतांक विकसित करण्यात यावा. सर्वसाधारणपणे ज्यामध्ये पहिली दोन अक्षरे (MH), महाराष्ट्र राज्य, पुढील दोन अक्षरे ज्या जिल्ह्यातील CWC / JJB आदेशान्वये बालक बालगृहात दाखल झाले आहे ते दर्शविले. संकेतामधील शेवटचा अंक हा अनाथ प्रमाणपत्राचा अनुक्रमांक दर्शविले.

उदा. अहमदनगर (AH) तर पुढील अक्षर (N) हे (NGO) साठी व (G) हे शासकिय बालगृहासाठी दर्शविले. तसेच जिल्ह्यात एकापेक्षा जास्त बाल कल्याण समिती, अस्तित्वात असतील तर १,२,३, असे नमूद करण्यात यावे. कधीही संस्थेत दाखल नसलेल्या बालकांच्या अनाथ प्रमाणपत्रामध्ये (N) आणि (G) ऐवजी (O) असा संकेतांक नमूद करावा.”

ऐवजी

“अनाथ प्रमाणपत्रांसाठी पुढीलप्रमाणे संकेतांक विहित करण्यात येत आहे. यामध्ये पहिली दोन अक्षरे महाराष्ट्र राज्य/ पुढील तीन अक्षरे जिल्ह्याची आद्याक्षरे/ ज्या जिल्ह्यातील बाल कल्याण समितीच्या आदेशान्वये बालक बालगृहात दाखल झाले आहे किंवा अन्याथ प्रमाणपत्रासाठी पात्र आहे हे घोषित केले असेल ती बाल कल्याण समिती/ पुढील अक्षर बालगृहाचा प्रकार {अक्षर (N) हे (NGO) साठी व (G) हे शासकिय बालगृहासाठी व (O) हे कधीही संस्थेत दाखल नसलेल्या बालकांसाठी} / संकेतामधील शेवटचे चार अंक हे अनाथ प्रमाणपत्राचा अनुक्रमांक दर्शवतील.

उदा. पुणे जिल्ह्यातील बाल कल्याण समिती क्र. २ च्या आदेशान्वये मान्यताप्राप्त खाजगी बाल गृहामध्ये दाखल करण्यात आलेल्या १८व्या बालकाच्या प्रमाणपत्राचा सांकेतांक हा MH/PUN/CWC२/N/००९८ असा असेल.”

असे वाचावे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा सांकेतांक २०२१११२६१५०६०१८६३० असा आहे. हा शासन निर्णय डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(ख. फा. नाईकवाडे)

कार्यासन अधिकारी, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
३. मा.उपमुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई
४. मा.अध्यक्ष/उपाध्यक्ष/ सदस्य, विधानसभा/ विधानपरिषद, विधानमंडळ, मुंबई
५. मा.विरोधी पक्षनेता, विधानसभा/ विधानपरिषद, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
६. मा.मंत्री, नियोजन/ वित्त विभाग यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
७. मा.मंत्री/ राज्यमंत्री, महिला व बाल विकास यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई
८. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई
९. सर्व विभागांचे अपर मुख्य सचिव/ प्रधान सचिव/ सचिव, मंत्रालय, मुंबई
१०. प्रधान सचिव, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
११. आयुक्त, महिला व बाल विकास आयुक्तालय, पुणे
१२. आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई
१३. सर्व जिल्हाधिकारी
१४. महालेखापाल- महाराष्ट्र-१/२ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई / नागपूर
१५. महालेखापाल- महाराष्ट्र-१/२ (लेखा परिक्षा), मुंबई / नागपूर
१६. सर्व जिल्हा कोषागार अधिकारी
१७. उपायुक्त (महिला विकास)/ (बाल विकास), महिला व बाल विकास आयुक्तालय,पुणे
१८. सर्व विभागीय उप आयुक्त, महिला व बाल विकास (आयुक्तालयामार्फत)
१९. सर्व जिल्हा महिला व बाल विकास अधिकारी (आयुक्तालयामार्फत)
२०. सर्व कार्यासने, महिला व बाल विकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई
२१. निवड नस्ती, का-०३.